

Respirační onemocnění

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Infekce HCD – co vše sem patří?

- rhinitis
- rhinopharyngitis
- tonsilopharyngitis
- laryngitis acuta
- epiglottitis acuta
- difterie aj.

Etiologie

Virová

- rhinitis ac., rhinopharyngitis ac., **tonsilopharyngitis ac., sinusitis ac., otitis media ac.**, laryngitis subglottica

Bakteriální

- **tonsilopharyngitis ac., sinusitis ac., otitis media ac.**, epiglottitis ac.

Zánětlivá onemocnění dýchacích cest

- ❑ Z celé ATB preskripce představuje podávání ATB u infekcí dýchacích cest 75%!
  - ❑ Infekce dýchacích cest vyvolává asi 200 virů a jen asi 5 bakterií (nejčastěji streptokoky).
  - ❑ Akutní rýmy, záněty nosohltanu, značný podíl akutních bronchitid (zvláště u dětí), ale i katarálních zánětů středního ucha a obličejových dutin je způsoben **respiračními viry** a antibiotika jsou v těchto případech pochopitelně neúčinná
-

Rozdělení příznaků a nálezů streptokokové a virové tonsilitidy

---

Streptokoková infekce

Náhlé bolesti v krku

Bolesti při polykání

Teplota

Bolesti hlavy

Bolesti břicha

Nausea a vomitus

Zvětšení krčních uzlin

Virová infekce

Rýma

Chrapot

Kašel

Průjem

Srovnání příznaků a klinických projevů bakteriální a virové infekce

---

Streptokoková infekce

Komplikovanější průběh
Horečka přes 38 C
Třesavka
Schvácenost
Vystupňovaná bolest v krku
a při polykání
Hypersalivace
Bolestivé zvětšení krčních
uzlin

Virová infekce

Nekomplikovaný průběh,
spojený s příznaky v okolních
regionech díky vysoké
komunikativní schopnosti
(sinusitida, otitida,
faryngitida...)
Výtok z nosu
Kýchání
Kašel
Bolesti hlavy

Nosní dekongestiva

- Sympatomimetika
- Osmoticky působící

Sympatomimetika

- ❑ Efedrin, pseudoefedrin   IVLP, Modafen
- ❑ Naphazolin   Sanorin
- ❑ Oxymethazolin   Nasivin
- ❑ Xylomethazolin   Olynth
- ❑ Phenylephrin   Vibrocil, Coldrex

„Léčba“ rýmy - dekonescence

- ❑ jakýmkoliv místním přípravkům (nosní kapky, spreje) se dává přednost před celkovou léčbou (tablety)
- ❑ přípravky by se neměly používat déle než 1 týden
- ❑ přípravkům se musí vyhnout pacienti se zvýšeným krevním tlakem!
- ❑ nosní spreje se obecně pokládají za vhodnější a šetrnější než nosní kapky
- ❑ všechny přípravky vysušují nosní sliznici, i když občas je v reklamě uváděn opak!

Osmoticky působící

Hypertonické solné roztoky

↓ překrvení nosní sliznice (dekongesce)

↑ sekrece mucinu => obnovení přirozené
ochrany sliznice

lepší motilita řasinek – synchronizace a
frekvence

Geriatrická rinitida

- ❑ Zúžení dýchacích cest
- ❑ Úbytek slizničních žlázek
- ❑ Změny v mikrocirkulaci – vysychání, nálepy
- ❑ Gastroesofageální reflux
- ❑ Diuretika, antihypertensiva, β -blokátory, anxiolytika, antivertiginosa

Terapie

- Zvlhčování vzduchu v nose
- Mukolytika
- Antihistaminika 2. generace
- Dekongestiva ne, zvl. spreje

- Spánek s podloženou hlavou
- Nejíst, nepít před spaním

Léčba kašle

Expektorancia

Antitusika

Expectorancia – „mukolytika“

Bromhexin, ambroxol

↑ sekrece surfaktantu
ředění sekretu
aktivace řasinkového epitelu

NÚ GIT, alergie, po jídle, hydratace

Expectorancia – „sekretolytika“

N-acetylcystein, carbocystein

štěpí disulfidické vazby glykoproteinů hlenu
antioxidační účinek

NÚ cefalgie, alergie

KI astmatici

Detoxikace při otravě paracetamolem

Expectorancia – „sekretolytika“

Erdostein

štěpí disulfidické vazby
antioxidační účinek
progrug » ↓ dráždění GIT
protizánětlivý účinek
↑ účinnost antibiotik

.

Expectorancia – „sekretomotorika“

- Menthae piperitae etheroleum
- Anisi etheroleum
- Pini pumilionis etheroleum
- Eucalypti etheroleum

Ostatní expektoračně působící léky

- Emetin
- Kalii iodidum
- Bromoform
- Amonii chloridum
- Guaifenesin

Antitusika kodeinového typu

- Působí v mozgovém kmeni
- Kodein, ethylmorfin, dextromethorphan

Interakce – SSRI (fluoxetin, paroxetin), IMAO (moclobemid, selegilin, třezalka)

Antitusika nekodeinového typu

- Lokálně anestetický účinek
- Butamirát, clobutinol, dropropizin
- KI gravidita
- NÚ GIT

Kombinované přípravky

- Obsahují NSAIDs nebo paracetamol v kombinaci s pseudoefedrinem nebo fenylefrinem.

(Modafen, Panadol plus grip, Aspirin complex, Coldrex, Paralen hot drink)

- Může být přidán i dextromethorfan
(Paralen plus)

Kombinované přípravky

- ❑ *Nevhodné u pacientů s GIT obtížemi*
- ❑ *Pozor na kombinace s dalšími léčivy – možnost předávkování (paracetamol, antitusika...)*
- ❑ *Nevhodné u kardiaků – pseudoefedrin*
- ❑ *Možné interakce s některými psychofarmaky*
- ❑ *Možná nespavost - pseudoefedrin*

Chřipka

- ❑ Myxovirus influenzae typu A, B, C
- ❑ 2 povrchové atg hemagglutinin (15) a neuramidáza(9)
- ❑ Antigenní drift a shift
- ❑ Velké pandemie jen typ A

Příznaky

- Inkubace 18 -24 hod
- Horečka 38 - 40°C, zimnice, cephalgie, artralgie, myalgie, celková únava a vyčerpání, za 1-2 dny suchý kašel
- Trvání 4 – 7 dní
- Komplikace pneumonie, karditidis, otitis

Terapie

- Klid na lůžku
- Antipyretika
- NSAID
- Hydratace
- Antitusika
- Inhibitory neuraminidázy zanamivir, oseltamivir

Chřipka - léčba

Oseltamivir (Tamiflu tbl.; inj.)

Indikace

Léčba chřipky u pacientů (starších 1 roku), u kterých se projeví příznaky typické pro chřipku v době jejího výskytu v populaci. Účinnost přípravku byla prokázána v případě, že léčba byla zahájena během 2 dnů po nástupu příznaků.

Léčba

75 mg (1 tobolka) 2krát denně po dobu 5 dnů

Chřipka - léčba

Zanamivir (Relenza inh. plv.)

Indikace

Léčba a profylaxe chřipky typu A a B u dospělých, mladistvých a dětí od 12 let.

Léčba

2 inhalace (10 mg) 2krát denně po dobu 5 dnů. Maximálního efektu léčby se dosáhne podáním přípravku při prvních příznacích chřipkového onemocnění, nejlépe v průběhu prvních 2 dnů.

Chřipka - vakcíny

Subjednotkové vakcíny jsou složeny jen z určitých vakcinačních antigenů chřipkového viru, tj. z neuraminidázy a hemaglutininu, zatímco splitové vakcíny tvoří obvykle rozštěpené viry chřipky.

Oba typy očkovacích látek jsou připravovány ze dvou typů chřipky, z typu A a typu B. Vzhledem k tomu, že dochází ke genetické mutaci obou typů virů chřipky, producenti vakcín připravují očkovací látky z výrobních kmenů virů chřipky geneticky podobných či totožných s kmeny každoročně vyhlášenými SZO, které se zpravidla geograficky odlišují.

Chřipka - vakcíny

Způsob podání:

Vakcína se podává intramuskulárně, nejčastěji do deltoidní oblasti.

Stejně jako u všech přípravků biologické povahy nelze vyloučit projev přecitlivělosti vůči některé ze složek vakcíny, a proto je třeba mít při očkování k dispozici adrenalin v ředění 1:1.000 nebo kortikosteroidy pro snížení projevů těchto reakcí vzniklých bezprostředně po očkování. Z tohoto důvodu by měla být očkovaná osoba pod dohledem lékaře 30 minut po aplikaci vakcíny.

Chřipka - vakcíny

Vakcíny proti chřipce mají obvykle dobu použitelnosti 12 měsíců, jsou-li skladovány v lednici v neporušeném obalu při teplotě od +2 C do +8 C.

Vakcínu je nutné chránit před světlem.

Vakcína by měla být před aplikací důkladně protřepána a opticky zkontrolována na přítomnost cizorodých částic.

Vakcína musí být spotřebována do 8 hodin po jejím vybalení z vnitřního obalu.

Chřipka - vakcíny

Kontraindikace

Osoby s akutním horečnatým onemocněním nesmí být očkovány minimálně do 2 týdnů po úplném vyléčení.

Znamé těžké alergické reakce (např. na vaječné bílkoviny) na alespoň jednu ze složek vakcíny jsou kontraindikací pro očkování proti chřipce.

Pokud po imunizaci dojde ke vzniku komplikací, pak imunizace další dávkou téže vakcíny je kontraindikována do té doby, dokud nejsou vyjasněny příčiny této komplikace.

1. trimestr (nebo 1. polovina) těhotenství je kontraindikací pro očkování vůči chřipce, ve 2. a 3. trimestru je toto očkování možné, zejména tehdy, pokud se předpokládá, že těhotná žena bude vytavena možnému riziku nákazy během epidemie chřipky, zejména u zdravotně stigmatizovaným.

Bolest v krku

„Bolest v krku“ je bolest lokalizovaná do oblasti horních polykacích cest resp. dýchacích cest – hltanu, vchodu do hrtanu, hypofaryngu a proximální části jícnu, resp. je do těchto partií přenesená. Obvykle způsobuje obtíže při polykání.

- Diagnostika
- charakter bolesti + doba jejího trvání
  - okolnosti jejího vzniku a zhoršování
  - doprovodná symptomatologie
  - dušnost
  - teplota
  - zduření krčních mandlí

Bolest v krku

Kdy odeslat k lékaři:

Pacient nemůže přijímat potravu a má problémy i s příjmem tekutin.

Bolest trvá déle než tři dny a je doprovázená vysokými horečkami.

Bolest u dětí je doprovázena horečkami a trvá déle než dva dny.

Zarudnutí v krku je viditelně rudé, případně je viditelný bílý plak, nebo jsou „zduřené“ mandle.

U malých dětí je velmi nebezpečná epiglottitis!

Bolest v krku - léčba

Akutní bakteriální zánětlivá onemocnění jsou indikována k léčbě antibiotiky dle citlivosti. V empirická antibiotická léčbě angín je stále jako lék první volby doporučován V-Penicilin, makrolidová antibiotika jsou indikována pouze při kontraindikaci léčby betalaktamovými antibiotiky (alergie), jelikož v současnosti je zaznamenána vyšší rezistence patogenů způsobujících angínu na makrolidová antibiotika.

Bolest v krku - léčba

Kloktadla

- salinická

- Vincentka (min. voda, spray, pastilky)
- „práškové“ (magistraliter příprava)

- s obsahem jódu

- sol. jodi glycerolica
- iodopovidonum

Jox sol. - nutno znát způsob užívání (ředí se v poměru 1:20 nebo 1:40 pitnou vodou, tj. 2,5-5 ml podle přiložené odměrky nebo 1/2-1 kávovou lžičku do 100 ml vody).

~~*Betadine sol.* - používá se 10 % koncentrace~~

Bolest v krku - léčba

Kloktadla

- hexetidin (*Stopangin sol.*) - používá se neředěný
- „*Kutvirtovo kloktadlo*“ - magistraliter příprava, obsahuje formaldehyd, ředění - 20 kapek do sklenice vody
- 3% roztok peroxidu vodíku
- benzydaminu hydrochl. (*Tantum verde sol.*) - používá se neředěný

Bolest v krku - léčba

Speje

- hexetidín (*Stopangin spray*)
- benzydaminí hydrochl. 0,15% (*Tantum verde spray*)
- benzydaminí hydrochl. 0,3% (*Tantum verde forte spray*)
- iodpovidonum (*Jox spray*)

Bolest v krku - léčba

Pastilky

- s obsahem látky s desinfekčním účinkem

chlorhexidin (*Septofort*)

aminotridecain adipát (*Septisan*)

dichlorbenzenmethanolium + amylmetacresolum (*Strepsils*)

benzydamin hydrochl. (*Tantum verde P*)

dichlorbenzenmethanolium + amylmetacresolum + menthol (*Neo Angin*)

hexylresorcinolum + benzalkonii chloridi (*Coldrex proti bolesti v krku*)

- obsahující navíc lokální anestetikum

chlorhexidin + tetracain (*Drill*)

dichlorbenzenmethanolium + amylmetacresolum + lidocain (*Strepsils plus*)

benzoxonium chlorid + lidocain (*Orofar*)

~~Chlorhexidin + benzokain (*Hexoraletten*)~~

Bolest v krku - těhotenství

ANO

- lze doporučit tridekanamin adipát (Septisan pastilky), chlorhexidin (Septofort pastilky)
- vhodný a u silnějších bolestí často používaný je fusafungin (Bioparox sprej)
- salinická kloktadla (Vincentka, práškové kloktadlo)

NE

- vyhýbat se přípravkům obsahujícím lokální anestetikum (Drill pastilky, Strepsils plus pastilky, Orofar pastilky, Septolete)
- nesmí se používat přípravky s jodovaným povidonem (Jox, jodglycerin)

-
- přípravky obsahující šalvěj

Hydratace

Čajové směsi

- Lípa, bez, jitrocel, mateřídouška, tymián, divizna, podběl, anýz, fenykl, lékořice, majoránka, tužebník, pukléřka

Glukany

Stimulace nespecifické imunity

Mechanismus účinku:

- ❑ zvýšení aktivity makrofágů
- ❑ antiproliferační & pro-apoptotický účinek
- ❑ antioxidační úč. glutathionreduktáza
- ❑ antivirotický účinek – HSV-1, HSV-2, RSV
- ❑ stimulace fibroblastů – hojení ran ...
- ❑ imunomodulační úč. – alergie

Echinacea

- stimuluje činnost mikrofágů
- indukuje produkci interleukinu 1 a interferonu β 2
- stimulují fagocytózu
- antihyaluronidázová aktivita=> znemožnění bakteriím penetrace do buněk hostitele

Echinacea

- inhibice na CYP3A, CYP1A2 a CYP2C9 => potenciace toxicity např. barbiturátů a BDZ

- Echinacea může snižovat účinek cyclosporinu a steroidů => KI po transplantaci, HIV/AIDS, leukémie, roztroušená skleróza, revmatická onem., např. revmatická artritida nebo lupus, diabetes prvního typu

Vitamín C

- ❑ Více než 30 studií
- ❑ Přes 10 000 (200mg a více denně)
- ❑ Neprokázaný účinek na prevenci a terapii onemocnění dýchacích cest
- ❑ Max. do 2g denně

Zinek, selen

Závěr studií

Pozitivní účinek na ↑ imunitu není vyloučen

Probiotika

- Mohou podpořit obranyschopnost organismu ovlivněním střevní imunity

Závěr

- ❑ 80% onemocnění virového původu
- ❑ Racionální terapie ATB
- ❑ Symptomatická léčba
- ❑ Režimová opatření, hydratace, nekouřit!

Děkuji Vám za pozornost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ